

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**  
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра Українознавства та загальної мовної підготовки

**ПРОГРАМА**  
**навчальної дисципліни**

спеціальність ГЕ.15 Історія української культури  
(код і назва навчальної дисципліни)  
усі спеціальності  
(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) \_\_\_\_\_  
(назва спеціалізації)

інститут, факультет Економіко - гуманітарний інститут, гуманітарний факультет  
(назва інституту, факультету)

мова навчання українська

**2020 рік**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Національний університет «Запорізька політехніка»  
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: канд. іст. наук, доц. Спудка І.М.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою інституту, факультету, методичною радою

“\_\_\_” \_\_\_\_2020 року, протокол №

## ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія української культури» складена на підставі освітньо-професійних програм вищої освіти за відповідними напрямками підготовки

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є особливості розвитку української культури в контексті світового культурного процесу.

**Міждисциплінарні зв'язки:** всесвітня історія, історія України, історія української літератури, історія світової літератури, філософія, естетика

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Культура України від найдавніших часів до середини XIV ст.
2. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.)
3. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII –XIX ст.)
4. Українська культура XX - поч. XXI ст.

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Дати студентам знання з історії української культури, зосередившись на найбільш актуальних проблемах:

- Поняття культури, її структури та функцій;
- Причини, час зародження мистецтва, види та жанри мистецтва;
- Особливості розвитку культури певних регіонів з характерним історично визначеним рівнем розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людей та дати уявлення про зв'язок української культури зі світовою;
- Найвидатніші культурні досягнення людства в стародавню добу, в період середньовіччя та нового часу, на сучасному етапі;
- Витоки, формування, особливості розвитку культури українського народу;
- Безперервність і взаємопов'язаність культурного розвитку людства;
- Надзвичайна цінність культурного надбання людства і кожного окремого народу.

### 1.2.Завдання вивчення дисципліни

- Розуміти місце і роль культури в структурі людської життєдіяльності;
- Вивчити досвід поколінь та історичні уроки розвитку суспільства, людини, культури;
- Формувати всебічно і гармонійно розвинену особистість, людину, що органічно поєднує в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість;
- Сприяти виробленню високих гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності;
- Розуміти цінність і необхідність збереження культурних здобутків людства.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні отримати, у результаті вивчення навчальної дисципліни:

#### **загальні компетентності:**

здатність розуміти та використовувати основні культурологічні поняття у повсякденному житті; здатність порівнювати розвиток української культури з розвитком культур інших народів світу, зокрема культур народів Західної Європи; здатність змістовно і послідовно аналізувати основні культурні епохи, їх історико-культурні пам'ятки; здатність орієнтуватися в основних напрямках сучасної української культури, а також вміти дати їм об'єктивну та науково обґрунтовану характеристику; здатність самостійно робити висновки й узагальнення культурологічних проблем; вміти застосовувати культурологічні знання для визначення особистої орієнтації в культурному просторі. здатність володіти основними елементами культурного етикету та виявляти свою всебічну обізнаність в питаннях української культури; здатність використовувати набуті знання, вміння та навички в обраній за фахом практичній роботі.

Компетентності за дисципліною здатність розуміти та використовувати основні культурологічні поняття у повсякденному житті; здатність порівнювати розвиток української культури з розвитком культур інших народів світу, зокрема культур народів Західної Європи; здатність змістовно і послідовно аналізувати основні культурні епохи, їх історико-культурні пам'ятки; здатність орієнтуватися в основних напрямках сучасної української культури, а також вміти дати їм об'єктивну та науково обґрунтовану характеристику; здатність самостійно робити висновки й узагальнення культурологічних проблем; вміти застосовувати культурологічні знання для визначення особистої орієнтації в культурному просторі. здатність володіти основними елементами культурного етикету та виявляти свою всебічну обізнаність в питаннях української культури; здатність використовувати набуті знання, вміння та навички в обраній за фахом практичній роботі.

**Очікувані програмні результати навчання:**

- аналізувати явища духовного життя, усвідомлювати природу різних видів і жанрів мистецтва, орієнтуватися в багатому світі художньої культури України;
- застосовувати засвоєні теоретичні знання для аналізу сучасних культурних процесів в Україні;
- систематизувати та узагальнювати інформацію за допомогою наочних та мультимедійних презентацій; результати наукового дослідження представляти у вигляді навчальних (реферат) та наукових (тези доповіді, стаття) робіт;
- використовувати культурологічні знання для формування особистої культури.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни**

### **Змістовий модуль 1.**

Витоки української культури

Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

### **Змістовий модуль 2.**

Культура періоду становлення української народності (XIV – початку XVII ст.)

Духовна культура України епохи Бароко та доби Просвітництва (друга половина XVII–XVIII ст.)

### **Змістовий модуль 3.**

Національно-культурне відродження в Україні кінця XVIII – XIX ст. Український романтизм.

### **Змістовий модуль 4.**

Духовна культура України XX ст.

Культура України в умовах нових соціально-політичних реалій (90–ті роки XX – початок XXI ст.)

## **3. Рекомендована література**

### **Базова:**

1. Богуцький Ю.П. Українська культура в європейському контексті / [Ю.П. Богуцький, В.П. Андрущенко, Ж.О. Безвершук, Л.М. Новохатько]; За ред. Ю.П. Богуцького. – К.: Знання, 2007. – 679 с.
2. Бокань В. А. Історія культури України: Навч. посібник / В. А. Бокань, Л. П. Польовий. – К.: МАУП, 1998. – 232 с.
3. Історія світової культури / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Дике Поле, 2009. – 376 с.
4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник / М. В. Кордон. – [вид. 2-ге]. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.
5. Українська та зарубіжна культура. Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — [4-те вид., випр. і допов]. — К.: Знання, 2009. — 589 с.
6. Шейко В. Історія української культури: Навч. посібник / В. Шейко, Л. Тишевська. – К.: Кондор, 2006. – 264 с.

### **Допоміжна:**

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. пос. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарьова. - Львів: Світ, 2004. - 344 с.
2. Білик Б. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб./ Б. Білик та ін.; За ред. С. Клапчука, В. Остафійчука. – К.: Вища шк.; Знання, 1999. – 326 с.

3. Гаврюшенко О. А. Історія культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко О. А. Гаврюшенко, В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К.: Кондор, 2004. – 763 с.
4. Греченко В. Історія світової та української культури: Підруч / [В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко]. – К.: Літера, 2000. – 464 с.
5. Горський В.С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). Філософські нариси / В. С. Горський. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
6. Дещинський Л. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник / [Л. Дещинський, Я. Денісов, М. Скалецький, Л. Цубов, Н. Барановська, О. Макачук]. – Вид. 4-е, перероблене і доповнене. – Л.: Бескид Біт, 2005. – 304 с.
7. Зотов В. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів / В. Зотов, А. Клімачова, В. Таран. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 269 с.
8. Історія української культури у 5 т.  
Т.1. Історія культури давнього населення України. – К., 2001.  
Т.2. Українська культура XIII - першої половини XVII ст. – К., 2002.  
Т.3. Українська культура першої половини XVII – XVIII ст. – К., 2003.  
Т.4. Українська культура другої половини XIX ст. – К., 2005  
Т.5. Кн.1. Українська культура XX - початку XXI століть. – К., 2011.- 862с.
9. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури XX століття): Навч. Посібник / Л. І. Кормич, В. В. Багацький В.В. [3 вид]. - Х.: Одісей, 2004. - 304 с.
10. Курас І. Провідники духовності в Україні / І. Курас. - К.: Вища школа, 2003. - 738 с.
11. Левчук Л. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Л. Левчук. – К.: Либідь, 1997. – 449 с.
12. Матвєєва Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник / Л. Матвєєва. – К.: Либідь, 2005. – 512 с.
13. Миропольська Н. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: Навч. посіб. / [Н. Миропольська, Е. Белкіна, Л. Масол, О. Оніщенко]. – К.: Вища школа, 2001. – 191 с.
14. Погорілий О. Культурологія: Навчальний посібник / Упоряд.: О. Погорілий, М. Собуцький. - К.: Києво-Могилянська академія, 2005. - 320 с.
15. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Культурологія: 100 питань - 100 відповідей. Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар, Д. Є. Погорілий. - К.: Фірма «ІНКІОС», 2008. - 240 с.
16. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи / М. Попович. – К.: Майстерня Білецьких, 2007. – 255 с.
17. Українська культура: цивілізаційний вимір/ Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К.: ІПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496с.
18. Українська та зарубіжна культура: Підручник / [за ред. В.О.Лозового]. - Х., 2006. - 376 с.
19. Тюрменко І. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник / За ред. І. Тюрменко, С. Буравченкова, П. Рудик. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 370 с.
20. Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / О. Шевнюк. - К.: Знання-Прес, 2002. - 277 с.

#### **Інформаційні ресурси:**

1. [http://pidruchniki.ws/16140505/kulturologiya/natsionalno-kulturne\\_pidnesennya\\_20-30-h\\_rokiv#985](http://pidruchniki.ws/16140505/kulturologiya/natsionalno-kulturne_pidnesennya_20-30-h_rokiv#985)
  2. [http://www.nuos.edu.ua/files/Visotskii\\_Istoriia\\_ukrayinskoyi\\_kulturi.pdf](http://www.nuos.edu.ua/files/Visotskii_Istoriia_ukrayinskoyi_kulturi.pdf)
  3. <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>
  4. [http://chitalka.info/gp\\_07/gp\\_07index.htm](http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm)
  5. <http://izbornyk.org.ua/istkult2/ikult2.htm>
  6. [http://www.franko.lviv.ua/faculty/Phil/madey\\_ist\\_ukr\\_cultury.pdf](http://www.franko.lviv.ua/faculty/Phil/madey_ist_ukr_cultury.pdf)
- [http://www.nuos.edu.ua/files/Shieiko\\_Tishievska\\_Istoriia\\_ukrayinskoyi\\_kulturi.pdf](http://www.nuos.edu.ua/files/Shieiko_Tishievska_Istoriia_ukrayinskoyi_kulturi.pdf)**

- 4. **Очікувані результати навчання з дисципліни:** визначати головні етапи та стадії, умови функціонування української культури; найважливіші події, явища, персоналії українського культурного життя; історичні форми розвитку культури в Україні; персоналії українського

культурного життя; історичні форми розвитку культури в Україні; аналізувати літературу з історії української культури; дискутувати з проблемних, суперечливих питань українського культурного процесу; застосовувати знання з історії української культури у процесі розв'язання професійних завдань, здобуття практичних навичок для оцінки поточних соціокультурних процесів та явищ.

**5. Засоби та критерії оцінювання успішності навчання:**

тестування з кожного змістовного модулю;  
два рубіжних контролі.